

Panevėžio apygardos teisme – paroda apie tarpukario Lietuvos teisėjas moteris

Trys istoriniai stendai, kuriuos parengė buvęs Šiaulių apygardos teismo teisėjas Alfredas Vilbikas, pasakoja apie tarpukario Lietuvos moterų kelią į teisėjo pareigas. Lietuvoje 1918–1940 m. iš 470 dirbusių teisėjų 11 buvo moterys.

Pirmoji teisėja buvo paskirta 1926 metais. Ja tapo teisės mokslus Petrapilyje (dabar Sankt Peterburgas) baigusi Elena Jackevičaitė. Nuo 1923 m. ji ėjo Aleksoto nuovados taikos teisėjo pareigas, nuo 1926 m. dirbo Aleksoto nuovados taikos teisėja, nuo 1930 m. Marijampolės, o nuo 1938 m. Kauno apygardos teismo teisėja. Prezidentas Antanas Smetona 1928 m. gegužės 15 d. Eleną Jackevičiatę apdovanojo Lietuvos Nepriklausomybės 10 metų jubiliejiniu medaliu.

1932 m. paklausta, ar teisėjos profesija tinka moterims, Elena Jackevičaitė atsakė: „Teisme maža vietos sentimentalizmui, bet širdies jautrumą labai galima pritaikyti. Teismo darbas yra sulaužytų teisių atstatymas, kuris auklėja protą ir valią visuomenės narių santykiuose“.

Anot stendų autoriaus A. Vilbiko, XX a. pradžioje moteris, einanti teisėjo pareigas, buvo retas atvejis ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europoje. Kaip rašė tarpukario spauda, 1932 m. Lenkijoje dirbo tik dvi teisėjos, Vokietijoje, Anglijoje ir Skandinavijos šalyse – po vieną. Nei Latvijoje, nei Estijoje moterų teismuose nebuvo.

Tuometėje Lietuvoje moterys, net ir gavusios teisininko diplomą, ne iš karto tapdavo teisėjomis. Dalis jų dirbo teismo raštinėje, teisėjo sekretoriaus padėjėjomis, sekretorėmis, registratorėmis, raštininkėmis ir tik atitikusios teisės aktų nustatytus reikalavimus buvo priimamos teismo kandidatėmis. Po dvejų metų teismo kandidatė turėjo teisę laikyti teisėjo egzaminą, o jį išlaikiusi tapdavo teisėja.

Istorinius stendus Panevėžio apygardos teisme galima apžiūrėti iki rugsėjo 24 d.

Jolita Gudeliene

Panevėžio apygardos teismo pirmininko padėjėja

